

הכוונה של אדם בהתעסקות בחומר

הרמח"ל עומד בפרק על השאלה הכי מהותית: איך יתכן הניגוד בין השלמות האלוקית לחומר החשוך שמכריח את העולם לשקוע בו, ואיך יתכן שהניגוד הזה יתיישב? יש כאן לכאורה סתירה חסרת פתרון. הרמח"ל גילה לנו את הסוד, שעצם העיסוק בחומר לא רק שלא מרחיק אותנו אלא הוא המתקן את העולם להיות מקודש לתכליתו.

הרמח"ל מלמד אותנו את הבנת בעלי הסוד, שיש להתייחס אל החומר לא כהכרח דיעבדי, אלא כשליחות מקסימלית: ללכת לאכול זו שליחות אלוקית באותה מידה כמו לימוד תורה (אבל לא באותה פרופורציה, האכילה חייבת להיות תומכת ולא העיקר), לא רק מילוי מכל דלק. ההתייחסות שלי אל החומר היא איך להפוך את החומר לאור, להעמיד אותו כחלק בלתי נפקד מתיקון העולם הנצחי באיזון ובמקום המדויק. לכל דבר יש שורש, הרעיון האצילי של העולם היא עצם שלמותו ית' שצריכה לחול. אנחנו צריכים לקחת את כל המציאות החיצונית של העולם ולהטפיל אותו לפנימיות*.

זה סוד עמוק כל כך, הדבר הכי שורשי - ההבנה שהעולם שלנו הוא נצחי וה' רוצה בשלמותו. אין כאן הסתכלות על שום דבר בעולם כדיעבדי, חוץ משקרים מוחלטים כמו עבודה זרה. יש סדרים של התעוררות הקליפות, "השחית כל בשר", השחתת העולם בשורשו. אבל חוץ מהדברים הללו, כל העולם עומד להיותקן ולהתקדש. אנחנו לא מוצאים בו דופי, כי הוא מעשה הקב"ה לנצח. אנחנו רוצים לחיות חיים שלמים בשמחה עצומה מתוך שליחות מאוד משמעותית. כדי שנצליח בשליחות שלנו, והס"א לא יוכל להשתלט עם המעטפת על הפנימיות, אנחנו צריכים לקיים שלושה מרכיבים: גבולות - מה לא לעשות, סדר - יציקת תוכן פנימי - ייצוג הטוב בעזרת סדרי רמ"ח (איך אור המצווה יאיר את המציאות. אנחנו חושבים שזה מאיר רק לעולם הבא. לא נכון, יש סדרים נשמתיים שלא אמורים לבוא לידי ביטוי במציאות כאן ועכשיו. אנחנו לא מבינים איך, אבל הסדר הזה מאיר את כל המציאות!).

המרכיב העיקרי, שגורם את איכות המצווה שפעלנו ומגביר את האור במצווה, שהופך את עשיית המצווה להיות "לשמה" ומרומם את האכילה והשתיה שיהיו מקודשים לגמרי, ללא סיגים שהולכים לס"א** - הוא מרכיב הכוונה.

הכוונה היא הכיוון: האם אתה מכוון או לא מכוון? אנחנו צריכים בכל יום ויום, בכל זמן וזמן, לשבת ולכוון את חיינו. כוונת המעשים לא תלויה בלשם יחוד או בפתגמים, אלא בלאיפה אתה באמת הולך. מי שהולך אל המטרה האמיתית מתקדש גם בלי אמירות ופתגמים, לשמה זה לאיפה אתה הולך. זה לא עובד בזכות מילים אלא בזכות תפיסת חיים: האם מבוררת לי מטרת חיי?

מי שנוסע לירושלים, הדיבורים האלו יכולים לכוון אותו יותר, אבל הם לא יעזרו למי שנוסע לכיוון אחר, שמגמת חייו אחרת.

(לא בכל תחום בחיים החיצוניות מעוררת את הפנימיות. זה נכון רק בסוד המצווה, כי המצוות קשורות בנו באופן כזה שכשאדם פועל אותן פיזית זה מעורר את האהבה הנשמטית שקשורה באור המצווה. זו סגולה אלוקית, היא לא עובדת ביצירת חשק בתחומים אחרים. זה לא חוק פסיכולוגי, הקשר בין החיצוניות לפנימיות הוא רק ביחס למצוות, זה חוק אלוקי).

הרמח"ל מגדיר את מצוות עשה ולא תעשה כגדרים וסדרים לשימוש העולם. בשביל מה נבראת? כדי להשתמש מן העולם! כדי שהשימוש הזה ירומם את העולם אל הנצחיות שלו. אז מה ההבדל בין לבין ערבי? שאתה נבראת עם כלים שאתה מסוגל להפוך את א"י לנצחיות, והוא לא. לך יש גבולות, סדרים וכוונה. פעולה שאדם פועל באופן נכון נהפכת להיות כאכילת מזבח ממש!*** אלמלא חטא אדם הראשון, על ידי הגבולות והסדרים הנשמה היתה מאירה והגוף היה מזדכך. אבל לאחר חטא אדם הראשון זה קורה רק בכח. הגבולות והסדרים הם המצוות, העשין והלאוין.

למה צריך תרי"ג? למה צריך שכל מצווה תהיה מפורטת לכל כך הרבה פרטים? כל המעשים שפעלנו בעולם יתעוררו לחיים, כחלק מתחיית המתים. אנחנו נקום עם כל שלמותנו שפעלנו היום, א"י תגיע למצב הנצחי שלה****. הרעיון הזה צריך ללוות אותנו, באותם דברים שאנחנו פועלים

אנחנו שייכים לרעיון הזה. אנחנו צריכים להיות מכוונים, וזה רק על ידי למידה רציפה שמשנה את תפיסת החיים. הלימוד של דרך ה', לאיפה העולם הולך, צריך להיות כל כך סגור מכל פרטי ומיושב על הלב, שהמגמה תהיה ברורה לנו, כדי שבאמת ניסע לשם. הלימוד צריך להיות הכי מרכזי בחיים, לב האדם צריך להימצא בלמידה הפנימית של התורה. שם האדם חי, שם הוא נוסע. ממילא האכילה תהיה אחרת.

* - "אדם ובהמה תושיע ה'" - אדם מייצג את העולם בשלמותו, ובהמה את המעטפת, הנפש הבהמית. יש לנו את הצדדים השווים לשאר הנבראים, ובנוסף את המעלה המיוחדת של היכולת להטפיל את העולם לפנימיות זה עניין הקרבנות, הם מקרבים את החיצוניות אל הפנימיות, להעמיד את סוד הבהמה כפונה לתכלית. כשבביהמ"ק לוקחים את סוד הבהמה ומקריבים אותה, כל העול הולך ומתקדש. החיצוניות הולכת ומתקרבת לקראת הפנימיות. הזכות שלנו היא להיות הופכי החושך לאור. המין האנושי הבוחר מורכב משני הפכים של חושך ואור, והוא לוקח את החלק החושך שבו שמתפרט למערכת הקישורים שלו עם כל העולם כולו, ואת סדרי החושך באותם קשרים הוא מטפיל אל האור ומאיר אותם מכח האור. זו עבודת הקדושה.

** - מה קורה לנו באכילה ושתייה? למה בסוף ימיו של אדם לוקחים את האכילה והשתייה שהוא אכל כל ימי חייו ומשליכים אותה בפניו? כי הוא בעצם בגד בתפקידו, העצים את החיצוניות בלי שום יחס לפנימיות. אבל, כמו שבשבת אין לסטרא אחרא שום אחיזה, לך אכול בשמחה - בסעודת מצווה שעורכים לכבוד ה' אין שליטת של הס"א. אבל בימות החול יש לה חלק גדול: מי אמר שאתה חי בשביל מטרה? כמה אתה נותן למטרה האמיתית בשבילה אתה חי? אני אומר כמה מילים קדושות מדי פעם, איזה רעיון יפה, אבל חי למען מטרה אחרת לגמרי. כמה אחוזים מהחיים שלי באמת שייכים למערכת הנצחית?

*** - יש שלוש כתות בעמ"י ביחס למצוות. הראשונה היא שהמצוות הן עצות טובות איך להשתמש בעולם, המלצות אלווקיות להישרדות החברה האנושית. ה' ישמור מהדעה הזו, היא מנתקת אותנו מהמקור הנצחי והופכת אותנו להיות כאנשי כל העולם. זו דעה תמוהה לחלוטין. איך הם לא מתביישים לומר שהמצוות ניתנו לצורך העולם הזה? בשביל זה צריך שהתפילין שלנו יכילו קשרים, עטיפות ופרטים קטנים שלא נראה כל החיים? איזו תועלת אנושית תצמח מכל כך הרבה דינים ומשפטים? הקיצוניות השניה רואה את מערכת המצוות כאלוקית לחלוטין, מנתקת לחלוטין מהעולם הזה. מין סגוליות אלווקית, הזדמנויות בחיים האנושיים שלך להיפגש עם צו ה'. באותו רגע אתה קונה נצח, אבל אין לזה שום קשר למציאות אלא זה הזדמנות במקרה. אבל האמת, אומרים בעלי הסוד, היא שהעולם הזה נצחי! הוא צריך להיות הנצח בעצמו. ממילא, אתה חייב להניח את רוחו האלווקית בו, להשרות את רצון ה' בעולם. לכן המצוות פועלות תיקון בכל מערכת העולם! אין שום דבר במקרה, העולם מתעלה ומתקדש על ידי המצוות!

מה ההבדל בין עליו החומר לקידוש החומר? קידוש זה דבר תהליכי. לקחת משהו ולייחד אותו לביצוע דבר ה' (לא רק לימוד תורה! ה' לא וויתר עלינו שניה מהחיים שלנו! *****) ה' לא רוצה לראות אותנו רק בבית המדרש, הוא רוצה שנהיה שלמים בכל שלמות ומקודשים בכל רגע! התורה ודאי צריכה להיות במרכז, זה הלב, הכל צריך להיות בפרופורציה). קידוש זה התהליך, שאני מתקדש ומתייחד.

עליו זה מצב שעניין האלוקי חל על האדם, אז הוא מתעלה. זה העילויים שאדם מתרומם. זה מה שהרמח"ל אומר "אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה". בסוף את החומר אנחנו לא יכולים להעלות, רק לייחד. כל פעולת התקדשות גורמת גם השראה אלווקית!

האם הקדושה, כמו מערכת המצוות, לא מתגלה בעולם הזה?
 כשאדם מתקדש, האם זו פעולה שתתגלה רק לעתיד לבוא או שאפשר לראות את ההתקדשות כבר בעולם הזה?
 התשובה היא, שקדושה ודאי ניכרת גם בעולם הזה. הקדושה שמקדשים אדם מלמעלה, מנתקת אותו ממצויאות העולם הזה.
 נסו ותיווכחו: מי שישב בבית המדרש וילמד כמה שעות ברצף, יצא לרחוב ויסתכל על העולם כמו על ברווזים לבנים (גם אם רק לחמש דקות).
 זו קדושה, השראה אלוקית על האדם, שאדם מחיל על עצמו את ההתקדשות.
 זה לא עניין של ריכוז, קדושת התורה חלה על האדם (אמנם לא לפרק זמן ארוך, אחרי כמה זמן הוא חוזר למצב אדה"ר קודם החטא), אבל אפשר לראות התקדשות. אדם יוצא קצת משליטת החומר, נעשה פחות נשלט ונגרר אחר החומר.
 (גם לנביא יש חיים. יש לו משפחה, יש לו ילדים. אחרי קבלת הנבואה הוא חוזר למצב הטבעי שלו).
 זה רק ביחס לקדושת האדם, אבל קדושת העולם תהיה רק בימות המשיח, שהעולם יהיה חייב להיות קדוש מרוב גילוי האמת. אנחנו לא קדושים כי חסר לנו מידע, אנחנו חושבים שהמעטפת שולטת.
 כשהאמת תתגלה ונראה כמה המעטפת נשלטת תחת הפנימיות, כולנו נהיה קדושים, אם נרצה או לא. זו כבר לא תהיה בחירה, מרוב גודל הגילוי.

נאמר דבר נפלא שמשלים את התמונה.
 למה היום "כבוד אלוקים הסתר דבר"? למה לא מוסרים מעשה בראשית ומעשה מרכבה אלא ליחיד וחכם וכו'? למה סתרי תורה צריכים להיות מועברים בסתר? איזה קידוש ה' גדול יהיה אם נדבר את הדברים האלו בגלוי! למה סדרי המסירה הם בסתר?
 הגר"א מסביר את הפסוק "אמצאך בחוץ אשקך גם לא יבוז לי" - למה אם אדם מנשק קרוב אליו ברחוב בזים לו (היום כבר לא, השאלה היא על אנשים נורמליים), כי זה לא מתאים. זה כל כך אינטימי, אישי, פנימי.
 כל העולם שותף איתך? יש חיצוניות, יש רחוב, ויש בית.
 כשהעולם כל כך חיצוני שאין נקודת פנים, אנשים יורדים למדרגת בע"ח, וכבר אין פנימיות וחיצוניות. אז אנשים לא מתביישים "אשקך בחוץ לא יבוז לי" מצד הקלוקל!
 לעתיד לבוא לא יבוז לא מצד התיקון, נוכל לומר סתרי תורה בגלוי! היום יש כזה ניגוד בין הפנים לחוץ, לא יבינו על מה אתה מדבר!
 אדם צריך כל כך להיכנס לעולם האלוקי האינטימי כדי להבין את השיח הזה. אדם ברחוב - המעטפת שלו כל כך מעובה, שאם תגיד לו דברים כאלו הוא יחשוב שאתה משיחיסט. הוא יחשוב שאתה לא נורמלי.
 לעסוק בסתרי תורה - רק בסתר. חוקי תורה אפשר למסור בגלוי, אבל לומר רעיונות עומק כאלו - כבוד אלוקים הסתר דבר. אתה אדם אינטימי, החוץ לא מתאים לך.
 לעתיד לבוא העולם יהיה כל כך מקודש, הדעת תתרבה בארץ. בני אדם יראו את העולם באמיתותו, ואז "אשקך בחוץ לא יבוז לי" - כבר לא יהיה ניגוד, כי העולם התעלה אל הפנימיות, והניגוד יתבטל.
 זה אותו רעיון של אדם הראשון שקיבל את הבושה. הבושה נובעת מכך שהנשמה לא סובלת שחיצוניות כל כך מעובה מייצג את הנשמה. הנשמה מרגישה את הניגוד, אז היא מבקשת שהגוף יתכסה! שהוא לא יהיה הדבר המייצג!
 הפנים מגלות את הפנים, את הדבר היותר דומיננטי.
 היום אנשים מאבדים את הבושה, לא ממעלה, אלא כי הנשמה פחות מאירה. העולם נמצא במצב קשה של אחרית הימים, של חוצפא יסגה, של חיצוניות שמשלת על הפנימיות ומשתיקה אותה. בשלב כזה הולכים ומתקרבים לדרגת הבעלי חיים, שההבדל לא מורגש.

לא להעלות לאתר
 למה ההבדל מורגש הרבה יותר אצל הנשים מאשר הגברים?
 הקב"ה יצר את העולם בסדר. שהאשה היא חיצוניות לפנימיות, עזר כנגדו. זה הסדר, היא עומדת כמעטפת, "ונקבה תסובב גבר" (זה סוד הקפת הכלה את החתן בחופה).
 התיקון של האשה הוא להיות נטפלת לפנימיות שהאיש מייצג.
 כל זה אם זוכים. אחרת, "עמי נשים משלו בו".

אתם חושבים שזה במקרה שפתאום בדור הזה נהיו אצילי נפש ש"דואגים" למין הנשי?
 זה נובע מזה שהפנימיות איבדה את חלקה, שלפנים אין אמירה, אז החוץ משתלט! עמי נשים משלו בו. עשוי
 הקדים נשיו לילדיו. החיצונית משתלטת על הפנימיות!
 לכן, כיוון שגדר האשה הוא החיצונית, התיקון שלה צריך להיות במקום החיצוני שלה, לכן היא מתקשטת.
 חלקה הוא להתייפות בחיצונית. זה חלקה, ושם היא צריכה לתקן את תיקוניה. האיש הוא באמת יותר פנימי
 במהותו.
 לכן, כל אחד פוגם במקום ששם הוא מתקן. האשה רוצה להתקשט, היא מתקשטת במקום שהמין האנושי
 נמצא בו.
 היא לא מבינה את זה, היא עושה כי שם העולם נמצא.
 עד כאן להוריד

**** - גם בחו"ל היו גדולי עולם שהגיעו לקדושה יחסית, ה' נתן כלים לעמ"י להתמודד גם במציאות
 הדיעבדית הזו. בהקדמה לאדרת קודש מספר ר' שמחה מאמציסלב שהגר"א לא רצה להתעסק עם
 החיצוניים, אבל פעם אחת היה איש שדיבר באופן שהיה נראה שיש בו רוח לא בריאה. הפחידו אותו שיקחו
 אותו לגר"א, והוא אמר שהוא לא מפחד כי הגר"א אמר שאין לו עסק איתם. אמרו לו מילה בשם הגר"א
 והדיבוק פחד מאוד. שאלו את הרוח: למה אתה פוחד מהגר"א? הוא לא אדם בעל תעניות, הוא חי נורמלי!
 ענה הרוח: אנחנו מפחדים מהאכילה שלו יותר מהתענית שלו... בסוף ימיו מעידים שהוא הפסיק להיות
 פרוש.

**** - מה עם רע?

הרוע, רק כשהוא יהיה מנוצח, ויתברר שברשעתו הוא הוביל את הרצון. מפגש עם מציאות רוע, זה רע מתקן
 - ייסורים ממרקים. אדם צריך להגיע לדרגת שמחה בייסורים.
 הרע בא על ידי בחירה. לכאורה הוא ניצח, אבל במקום שהרע ניצח, האמת היא שהוא זיכך אותך לנצח, הפך
 להיות אמצעי לתיקון המציאות! תשמח על שקיבלת טיפול אישי. (זה לא סותר שצריך לעשות השתדלות נגד
 הרע, צריך להילחם נגד הרע).
 הרשע הוא לא משמים, זה הכל מבחירה חופשית!
 ה' צוחק על הבוחר ברע, שרשעו של הרשע נכפף תחת רצון ה'.
 ה' מאפשר לרע לפעול, לאדם לבחור בין טוב לרע. הקדושה לא נותנת מחלות, זה מרכבת הסטרא אחרא,
 שבשמידת הדין אומרת שלאדם אין מספיק זכויות להניצל מכח הרע היא מקבלת שליטה על האדם. הוא
 זקוק לכח הרע שיחזיר אותו הביתה על ידי הזיכוך.
 האפשרות של מרכבת הס"א, ברגע שפיתתה את האדם והעמידה אותו באתגר, והוא, במקום לנצל את
 האתגר לטוב האמין לה - דואגת לו שיכיר את הרע היכרות עומק, ועל ידי ההיכרות הזו יפטר מהרע.
 זה הסדר, כך העולם עובד.

השיחה נערכה לפישטחיות הבנתו של העורך,
 וכל טעות או חסרון יש לתלות בעורך בלבד.